

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор
Державного закладу
«Південноукраїнський
національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Андрій КРАСНОЖОН
« 01 » жовтня 2025 року

ВИСНОВОК

про дисертацію здобувачки наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Наталії Миколаївни Гуданич з теми «Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій».

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор Листопад Олексій Анатолійович.

Витяг з протоколу № 3/1

засідання наукового (фахового) семінару Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

від 01 жовтня 2025 року

На засіданні були присутні: голова наукового (фахового) семінару, доктор педагогічних наук, професор Т. І. Койчева, учений секретар наукового (фахового) семінару, кандидат педагогічних наук, доцент О. А. Галіцан, доктори педагогічних наук, професори В. А. Балакірева, Л. І. Березовська, І. А. Княжева, О. А. Листопад, Т. Ю. Осипова, І. О. Пальшкова, О. В. Попова, Н. М. Черненко, О. І. Ордановська, кандидати педагогічних наук, доценти І. О. Бартенєва, О. П. Ноздрова, І. С. Артемєва, Л. А. Колбіна, Л. Г. Яновська, А. О. Яновський.

СЛУХАЛИ: Обговорення дисертації здобувачки наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Наталії Гуданич з теми «Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій».

ВИСТУПИЛИ:

Голова наукового (фахового) семінару, доктор педагогічних наук, професор Т. І. Койчева: пропоную присутнім заслухати доповідь здобувачки

наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки Наталії Гуданич за матеріалами дослідження і висловити свою думку щодо представленої роботи.

Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 4 від 27.10.2022 року).

Наталія Гуданич: Однією з ключових професійно значущих якостей сучасного педагога є пізнавальна ініціативність, яка відображає готовність і здатність особистості до активного, самостійного пошуку знань, творчого вирішення педагогічних завдань та впровадження в практику нових освітніх ідей. Розвиток означеної якості у майбутніх вихователів ЗДО набуває особливого значення в умовах інтенсивного впровадження ІКТ в освітній процес, що відкриває нові можливості для організації індивідуальної та групової діяльності здобувачів вищої освіти, розширює доступ до освітніх ресурсів і формує інноваційне мислення.

Попри вагомні здобутки педагогічної теорії та освітньої практики у сфері розроблення засад розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів ЗДО, проблема з'ясування сутності та визначення умов розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів ЗДО засобами ІКТ в процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти залишається недостатньо вивченою, що зумовлювала актуальність дослідження.

Мета дослідження полягала в обґрунтуванні й експериментальній апробації педагогічних умов, моделі та методики розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Мета дослідження була реалізована шляхом виконання п'яти дослідницьких завдань.

За першим завданням обґрунтовано сутність і структуру феномену «пізнавальна ініціативність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти»; уточнено зміст понять «ініціативність», «пізнавальна ініціативність», «інформаційно-комунікаційні технології», «цифрове освітнє середовище».

Пізнавальна ініціативність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти визначається як інтегративна якість особистості, яка проявляється через активні та вольові дії, спрямовані на задоволення стійкої потреби та здатності під час освітньої діяльності самостійно здобувати знання, досліджувати нове й розширювати власний досвід, виявляти інтенційно-згенеровану готовність до розв'язання педагогічних завдань, уміння визначати та коригувати цілі власної діяльності, що є визначальним чинником їхньої подальшої професійної самореалізації у сфері дошкільної освіти.

Встановлено, що структура пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти представлена п'ятьма взаємопов'язаними компонентами: когнітивним, мотиваційним, вольовим, діяльнісним і рефлексивним.

Відповідно до другого завдання визначено, що розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів ЗДО засобами інформаційно-

комунікаційних технологій слід розглядати як складне педагогічне явище, ефективність дослідження й розвиток якого забезпечується поєднанням системного, інтегративного, компетентнісного та діяльнісного підходів.

У межах виконання третього дослідницького завдання обґрунтовано, педагогічні умови розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а саме: позитивна мотивація майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на прояв вольової активності у процесі пізнання; педагогічний супровід індивідуальної траєкторії розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; організація цифрового освітнього середовища у забезпеченні якості професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Відповідно до четвертого завдання визначено критерії: змістовно-фаховий, професійно-орієнтаційний, поведінково-регулятивний, інструментально-практичний, оцінно-аналітичний з відповідними показниками

З урахуванням виокремлених критеріїв і показників було визначено та схарактеризовано рівні розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій: самостійно-продуктивний, активно-компенсаторний, зацікавлено-репродуктивний, залежно-адаптивний.

За п'ятим завданням дослідження розроблено та апробовано модель розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій (мета, структура пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, педагогічні умови, етапи, форми і методи роботи та результат), яка містить у собі чотири взаємопов'язані блоки (цільовий, структурно-процесуальний, змістовно-методичний, результативний).

Методику розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій розглядаємо як системно організований комплекс цілеспрямованих дій, що реалізується у вигляді алгоритмізованої послідовності взаємопов'язаних компонентів: мети, змісту, форм, методів і засобів педагогічної взаємодії між здобувачами освіти та викладачами. Її сутність полягає у реалізації педагогічних умов, які обґрунтовано забезпечують поступовий розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів ЗДО, що відбувається у межах трьох взаємопов'язаних етапів (професійно-особистісний, професійно-діяльнісний, професійно-методичний).

На професійно-особистісному етапі розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти забезпечувалася інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у зміст навчальних дисциплін («Інформаційно-комунікаційні технології в дошкільній освіті», «Вступ до спеціальності», «Загальна та дошкільна педагогіка/курсова робота»). У межах означеного етапу здійснювалася організація самостійної роботи здобувачів освіти у цифровому освітньому середовищі Microsoft Office 365 у поєднанні з інтерактивними педагогічними технологіями: мережеві дискусії («Пошук

креативних рішень педагогічних ситуацій»); онлайн-конференції («Інноваційні методи організації освітнього процесу в ЗДО»); аудіо- та відеоконференції («Розробка та обговорення авторських освітніх ігор», «Використання цифрових інструментів для стимулювання пізнавальної активності дітей дошкільного віку»); освітні проекти («Освітній квест як засіб розвитку пізнавальної ініціативності у дошкільників»); мережеві рольові ігри («Вихователь-інноватор»); онлайн-марафони («7 днів – 7 креативних рішень»); портфоліо; онлайн-тестування.

Професійно-діяльнісний етап розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів ЗДО був спрямований на формування готовності майбутніх вихователів до використання ІКТ у професійній діяльності. Його реалізація відбувалася через освітні компоненти «Загальна та дошкільна педагогіка/курсова робота» та «Педагогіка та психологія творчості», доповнені практико-орієнтованими завданнями для активізації пізнавальної активності здобувачів вищої освіти.

Важливим напрямом роботи на професійно-діялісному етапі став студентський науковий гурток «Розвиток ініціативності: від здобувача вищої освіти до вихователя». У межах діяльності гуртка: організовувалися круглі столи («Розвиток ініціативності студентів у педагогічній діяльності»); воркшопи та тренінги («Пізнавальні ігри для дітей дошкільного віку», «Емоційний інтелект дитини»); реалізовувалися практичні проекти: («Інноваційні підходи до виховання дітей дошкільного віку»); проводилися педагогічні хакатони («Медіаосвіта для дітей дошкільного віку»); застосовувалися ігрові технології – педагогічні квести, майстерні, а також моделювання освітнього процесу в ЗДО. Особливістю цього етапу стало використання інтегрованого комплексу цифрових сервісів («Zoom», «Google Meet», «Microsoft Teams» тощо).

На професійно-методичному етапі розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів ЗДО з використанням ІКТ методика реалізовувалася на основі освітніх компонентів «Навчальна практика в закладах дошкільної освіти» та «Виробнича педагогічна практика у ЗДО» і була спрямована на розвиток вмінь творчо застосовувати цифрові інструменти у роботі з дітьми. Зокрема, вони створювали дидактичні ігри у LearningApps («Знайди пару») та Wordwall («Лабіринт»), організовували віртуальні екскурсії за допомогою Google Earth («Подорож у зоопарк») і 360Cities («Прогулянка лісом»), готували мультимедійні презентації в PowerPoint, інтерактивні заняття у Genially, а також брали участь у медіапроектах («Мій дитячий садок»). Важливим елементом, на професійно-методичному етапі, стало використання wiki-технологій як інструменту організації спільної дослідницької роботи. Застосування цифрових ігрових, мультимедійних та wiki-ресурсів у межах педагогічної практики сприяло розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів ЗДО, формуванню навичок самостійної та колективної діяльності, а також створенню цифрового освітнього середовища, орієнтованого на потреби здобувачів освіти.

За результатами контрольного етапу експерименту виявлено, що у майбутніх вихователів експериментальної групи відбулися суттєві позитивні зрушення у розвитку пізнавальної ініціативності (результати представлені на екрані). Отримані в процесі експериментальної роботи дані засвідчують достовірність і результативність, що підтверджено застосуванням методу математичної статистики (критерій узгодженості Пірсона (χ^2)).

Обґрунтовано ефективність упровадження запропонованих педагогічних умов, моделі та методики розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Дякую за увагу!

Після доповіді були поставлені запитання.

Доктор педагогічних наук, професор Т. І. Койчева: З якими труднощами Ви стикалися під час реалізації методики розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій?

Наталія Гуданич: Дякую. Під час реалізації методики розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій значним викликом стало те, що освітній процес відбувався в умовах воєнного стану в Україні, що спричинило деякі труднощі: технічні проблеми (перебої з електроенергією, відсутність стабільного інтернету, обмежений доступ до техніки ускладнювали використання інтерактивних ресурсів, проведення онлайн-занять і роботу з мультимедійними матеріалами); організаційні труднощі (інколи практичні заняття та педагогічна практика відбувалися дистанційно або у змішаній формі, що вимагало від студентів швидко адаптуватися, опановувати нові цифрові сервіси та знаходити способи підтримувати інтерес дітей у непростих умовах); психологічні бар'єри (у студентів спостерігалася втома й емоційне виснаження). Попри зазначені труднощі, використання ІКТ стало не лише засобом навчання, а й ресурсом адаптації та підтримки, що допомагає студентам розвивати професійну ініціативність, креативність і вміння працювати у кризових умовах.

Доктор педагогічних наук, професор І. А. Княжева: Конкретизуйте мету впровадження педагогічної умови – організація цифрового освітнього середовища у забезпеченні якості професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Наталія Гуданич: Дякую. Конкретизація мети впровадження педагогічної умови «організація цифрового освітнього середовища у забезпеченні якості професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти» передбачає: забезпечити можливість навчатися у будь-який час і з будь-якого місця; розвивати пізнавальну ініціативність студентів через роботу з інформацією (пошук, аналіз, оцінку та узагальнення); формувати цифрову компетентність майбутніх вихователів, щоб вони могли впевнено користуватися сучасними технологіями у своїй професійній діяльності; підвищувати мотивацію до навчання за допомогою інтерактивних платформ,

мультимедіа та елементів ігрових технологій; забезпечувати індивідуальний підхід, враховуючи інтереси й рівень підготовки кожного студента; розвивати комунікативні й командні вміння завдяки спільним онлайн-проектам, обговоренням, педагогічним хакатонам тощо; Підвищувати якість підготовки майбутніх вихователів ЗДО, орієнтуючи її на потреби сучасного ринку праці, де важливими є ініціативність, здатність до самонавчання й використання цифрових технологій.

Доктор педагогічних наук, професор Т. Ю. Осипова: Розкрийте особливості організації студентського наукового гуртка «Розвиток ініціативності: від здобувача вищої освіти до вихователя» на професійно-діяльнісному етапі методики розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Наталія Гуданич: Дякую. На професійно-діяльнісному етапі методики розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів у закладах дошкільної освіти важливу роль відігравала організація студентського наукового гуртка «Розвиток ініціативності: від здобувача вищої освіти до вихователя». Організація діяльності наукового гуртка поєднувала традиційні та інноваційні форми: лекції запрошених експертів, круглі столи, воркшопи, тренінги, творчі майстерні, квести. Значна увага приділялася практичним проектам, спрямованим на розробку інтерактивних занять, методичних матеріалів та освітніх ініціатив, також важливим елементом стала інтеграція педагогічних хакатонів у змішаному форматі, що створювали простір для командної роботи, генерації інноваційних ідей та їх презентації. Хакатони виступали своєрідним інтенсивним «мозковим штурмом», під час якого студенти у командах працювали над вирішенням актуальних педагогічних проблем («Інклюзивна освіта в закладах дошкільної освіти (розробка рекомендацій для вихователів щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами)», «Медіаосвіта для дітей дошкільного віку (розробка навчальних матеріалів із медіаграмотності для дітей у формі ігор та мультфільмів)». Використання ІКТ (Zoom, Google Meet, Moodle, Canva, Miro, Kahoot, Google Scholar, Padlet тощо) забезпечувало дистанційну й інтерактивну роботу, швидкий доступ до ресурсів, створення цифрових продуктів, ведення електронних портфоліо, блогів і подкастів. Отже, організація студентського наукового гуртка із використання засобів ІКТ сприяло розвитку пізнавальної ініціативності, формуванню аналітичних і творчих навичок майбутніх вихователів, підвищенню їхньої готовності до сучасних викликів професійної діяльності в умовах цифрового освітнього середовища.

Доктор педагогічних наук, професор О. І. Ордановська: Одним із показників розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти є здатність застосовувати особистісний досвід у нових обставинах, що сприяє творчому підходу до розв'язання професійних завдань. Розкрийте, будь ласка, сутність цього показника.

Наталія Гуданич: Дякую. Сутність показника – застосування особистісного досвіду у нових обставинах, що сприяє творчому підходу до

розв'язання професійних завдань у контексті розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів засобами ІКТ полягає у вмінні не просто користуватися вже відомими цифровими інструментами, а гнучко й творчо інтегрувати їх у нові педагогічні ситуації. Наприклад, якщо майбутній вихователь працював із Canva для створення презентацій, то у нових умовах він може застосувати цей ресурс для розробки дидактичних ігор чи інтерактивних плакатів. Навички роботи з соціальними мережами або месенджерами можуть бути використані для організації спільних освітніх проєктів, залучення батьків до навчання дітей чи створення електронних щоденників спостережень. В умовах воєнного стану в Україні майбутні вихователі навчилися організовувати навчання навіть при перебоях зі світлом чи інтернетом – наприклад, завантажувати офлайн-версії матеріалів або створювати резервні канали комунікації, що теж є однією з форм творчого застосування особистісного досвіду. Тому, означений показник відображає здатність майбутнього вихователя ЗДО мислити нестандартно, поєднувати попередній досвід із новими обставинами й цифровими можливостями, знаходити інноваційні рішення та забезпечувати активну пізнавальну діяльність дітей у будь-яких умовах.

Доктор педагогічних наук, професор Л. І. Березовська: Назвіть, будь ласка, методики які Ви використовували для діагностики за оцінно-аналітичним критерієм?

Наталія Гуданич: Дякую. За оцінно-аналітичним критерієм для діагностики показника «здатність застосовувати особистісний досвід у нових обставинах, що сприяє творчому підходу до розв'язання професійних завдань» ми використовували такі методики: анкета «Вивчення здатності використовувати особистий досвід у нових ситуаціях та творчо вирішувати професійні завдання, карта експертизи та оцінки вмінь творчої та дослідно-пошукової діяльності, методика «Здібності педагога до творчого саморозвитку»; з метою діагностики показника «оцінка якості виконуваної навчально-пізнавальної діяльності у вигляді аналізу та самоаналізу, здатність до переосмислення набутих професійних знань і умінь із метою їх удосконалення» застосовували методики, такі як: анкета «Оцінювання якості навчально-пізнавальної діяльності та професійного розвитку»; методика дослідження аналітичності мислення «Числові ряди»; методика визначення стилю навчання й мислення; практичне завдання «Рефлексивне портфоліо професійного розвитку».

Кандидат педагогічних наук, доцент О. П. Ноздрова: Розкрийте більш детально особливості розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій на професійно-методичному етапі запропонованої Вами методики.

Наталія Гуданич: Дякую. На професійно-методичному етапі розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів ЗДО засобами інформаційно-комунікаційних технологій методика реалізовувалася на основі освітніх компонентів «Навчальна практика в закладах дошкільної освіти» та «Виробнича педагогічна практика у ЗДО». Під час «Навчальна практика в

зкладах дошкільної освіти» студенти виконували завдання ознайомчо-адаптаційного характеру: підбирали та апробовували цифрові ігри (LearningApps, Wordwall), організовували віртуальні екскурсії (Google Earth, 360Cities), створювали презентації у PowerPoint і Canva. У межах «Виробнича педагогічна практика у ЗДО» завдання були більш самостійними та творчими: майбутні вихователі розробляли інтерактивні заняття з мультимедійним супроводом (PowerPoint, Genially), створювали навчальні відео (Animaker, Canva), організовували колективні медіапроекти («Мій дитячий садок», «Осінь у нашому місті»), а також вели електронні щоденники практики (Google Docs, Padlet). Важливою також була робота майбутніх вихователів з wiki-технологіями (MediaWiki, PBworks, Google Sites та ін.), де вони знайомилися з принципами створення та редагування wiki-ресурсів. Професійно-методичний етап підготовки майбутніх вихователів ЗДО довів, що саме інтеграція ІКТ у педагогічну практику є дієвим засобом розвитку їхньої пізнавальної ініціативності. Виконання завдань з добору й адаптації цифрових ігор, організації віртуальних екскурсій, створення мультимедійних презентацій і відеороликів, реалізація медіапроектів і wiki-ресурсів сприяло розвитку у студентів уміння творчо застосовувати цифрові інструменти, аналізувати власний досвід і ініціювати нові підходи до організації освітнього процесу.

Кандидат педагогічних наук, доцент Л. Г. Яновська: Які саме засоби інформаційно-комунікаційних технологій виявили найбільшу ефективність у розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів та з яких причин?

Наталія Гуданич: Дякую. Найбільш ефективними засобами інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів ЗДО виявилися ті, що: забезпечували інтерактивність та комунікацію (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, Office 365); стимулювали креативність і практичну активність (LearningApps, Wordwall, Genially); сприяли дослідницькій і колективній роботі (wiki-технології, освітні та медіапроекти). Їхня ефективність пояснюється тим, що вони поєднували навчання з творчою діяльністю, формували уміння самостійно здобувати знання й інтегрувати їх у педагогічну практику, розвивали навички командної взаємодії та створювали умови для прояву пізнавальної ініціативності у професійній діяльності.

В обговоренні взяли участь:

Науковий керівник, доктор педагогічних наук, професор О. А. Листопад: Актуальність теми дисертаційного дослідження «Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій» зумовлена суспільним запитом на підготовку вихователів закладів дошкільної освіти нового покоління, які володіють не лише професійними знаннями, а й умінням використовувати сучасні цифрові інструменти для створення інноваційних освітніх практик у ЗДО. Отже, дослідження відповідає сучасним тенденціям цифровізації освіти та потребам забезпечення якісної підготовки конкурентоспроможних педагогічних кадрів.

Варто зазначити, що здобувачка повною мірою опанувала освітню складову освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки». Освітня складова індивідуального плану роботи аспірантки виконувалась своєчасно та з досягненням високих результатів вивчення освітніх компонентів. У результаті навчання за ОНП «Освітні, педагогічні науки» за третім (освітньо-науковим) рівнем за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки Гуданич Н. М. сформувала систему теоретичних знань, практичних умінь, навичок та професійних компетентностей, достатніх для генерування нових ідей, розв'язання складних завдань у сфері професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Здобувачка опанувала методологію наукової та педагогічної діяльності на рівні, що забезпечує проведення самостійних досліджень, результати яких відзначаються науковою новизною, теоретичною значущістю та практичною цінністю. Дотримуючись принципів академічної та професійної доброчесності, дисертанткою опрацьовано широкий спектр наукових, нормативно-правових, філософських та психолого-педагогічних джерел релевантних тематиці дисертаційного дослідження.

Необхідно підкреслити наполегливість, активність та цілеспрямованість здобувачки, яка послідовно виявляла прагнення до формування та обґрунтування педагогічних концепцій і методичних рішень, спрямованих на удосконалення освітнього процесу. Її науковий пошук характеризується орієнтацією на практичне впровадження отриманих результатів у сучасну систему вищої освіти та підкріплюється належною теоретико-методологічною базою.

Узагальнюючи вважаю, що наукова кваліфікація Гуданич Н. М. повністю відповідає вимогам, які висувуються до здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Дисертація Гуданич Н. М. «Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому обґрунтовано нові теоретичні положення та запропоновано практичні рекомендації, що мають значний потенціал для удосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів.

Отримані результати відзначаються науковою новизною, оскільки розкривають педагогічні умови та методичні підходи до розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів ЗДО у процесі застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Практична значущість дисертації підтверджується можливістю використання її положень у закладах вищої та післядипломної освіти для підвищення якості підготовки вихователів ЗДО.

З огляду на зміст, структуру та результати дослідження, дисертаційна робота повністю відповідає критеріям і вимогам, визначеними постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Рецензент, кандидат педагогічних наук, доцент О. А. Галіцан:

Актуальність започаткованого дослідження зумовлена зміною освітніх стратегій в нашій країні. Методологічні принципи постнекласичної науки направлені проти редукціонізму, а постнекласична картина світу базується на

діалектичних ідей становлення та цілісності. Готовність до сприйняття еволюційних та холистичних ідей в загальній палітрі педагогічної методології несучасних реалій формується зверненням вчених до феноменів, які багато років вважались дослідженими в повному обсязі. Мова йде про пізнавальну активність студентів, їх пізнавальні інтереси, способи їх активізації в освітньому просторі педагогічного університету.

Отже, високої оцінки дослідницькі намагання Наталії Гуданич заслуговують уже за те, що сміливо і виважено здійснено спробу додатково опрацювати надскладний профіль підготовки майбутніх фахівців – його когнітивно-інтелектуальні потенції, пізнавальні інтенції, ініціативність, ракурсність дослідницького пошуку, варіабельність у виборі інновацій.

У дисертації здобувачка дотрималась ґрунту педагогічної евристики, дослідницької інноватики, підтвердила валідність експериментальних методів, довела вагомість отриманих експериментальних даних.

Дисертаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Структура та обсяг дисертації відповідає стратегічній дослідницькій меті та локальним дослідницьким завданням. Робота виконана з дотриманням установлених МОН вимог до рукописів дисертації. Відмітимо поважне ставлення дисертантки до сучасного правопису, сучасність формулювання термінологічних конструктів, використання наукової лексики.

Анотація до дисертації надає уявлень про логіку та зміст роботи, ілюструє напрями оприлюднення результатів роботи. У тексті анотації подано базові засади наукової розвідки.

У вступі підтверджено актуалітети, за якими здійснено дослідження, репрезентовано дослідницькі завдання, методологію та логіку розвідки, описово-статистичні дані.

Теоретичний розділ фіксує параметрію та методологічний абрис дослідження проблеми, а експериментальний – фіксує суто емпіричні зусилля дисертантки. Це свідчить про «прозорість» наукової думки Наталі Миколаївни, її обізнаність із алгоритмікою науково-педагогічного дослідження, сучасними трендами компонування та викладу матеріалу.

У загальних висновках специфіковано результати дослідження та перспективи подальшого опрацювання проблеми.

Отже, дисертаційна робота вирізняється логічною та чіткою структурою, послідовністю умовисновків, чіткістю, конкретністю, відповідає встановленим вимогам щодо оформлення. Текст рукопису ілюструє авторську логіку дослідниці. Наталія Миколаївна в повному обсязі продемонструвала як думки щодо параметрів професії, так і систематизувала науковий фонд з проблеми, надаючи кожному положенню власних коментарів. Стилїстика та жанровість тексту підтверджує високий рівень дослідницького занурення, виваженість у формулюваннях, активність в гіпотетизації припущень. Рукопис «читається» легко, надає вичерпної інформації про різні параметри дослідження, видається завершеним та комплексним.

Наголошуючи на високому методологічному рівні дослідження та не заперечуючи його науковості висловимо низку зауважень до роботи, роздуми над якими допоможуть надати результатам наукової розвідки завершеного вигляду, вияскравити точки дослідницької біфуркації, збагатити палітру методологічних констатацій.

1. Насамперед хочу звернути увагу на параметрах методології педагогічного дослідження, що складає каркас будь якої наукової інтенції дисертаційного рівня. Педагогічні умови розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів авторка обрала цілком кваліфіковано, вони синтетично і шляхом елементарного «сумування» видаються достатніми для забезпечення ефективності педагогічного експерименту. Разом із тим, акцентую на формулюванні першої педагогічної умови «позитивна мотивація майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на прояв вольової активності у процесі пізнання». За текстом, наміром авторки є активізація цієї позитивної мотивації або її забезпечення чи інтенсифікація. Отже, бажано додатково відрефлексувати суто термінологічно-дефініційну характеристику.

2. Категорія «ініціативність» не є базисною для педагогіки в цілому та педагогічних досліджень в традиційному розумінні дисертацій, як їхнього результату стратегічного рівня. Водночас, очевидною є співмірність педагогічного та психологічного ракурсів розгляду проблеми. Ініціативність вочевидь складно виміряти і ще складніше розвинути. Я високо оцінюю дослідницьку сміливість Наталії Миколаївни та її педагогічний «оптимізм». Водночас, якби перший підрозділ було названо «міждисциплінарний вимір категорії пізнавальної ініціативності» і влучно розставлено акценти саме на багатовимірності поняття – цього питання б не виникло.

3. Підрозділ 1.2 дещо перевантажено інформацією про всі методологічні підходи до підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. Хоча обрати слід магістральні 2 чи 3 – в тому їхня суть – викристалізувати саме основні дієві принципи, засади, параметри, що стовідсотково забезпечують формувальний «успіх» у розвитку пізнавальної ініціативності студентів.

4. Підрозділ 1.3 дисертації фактично складається з двох – педагогічні умови розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів та конкретно – інформаційно-комунікаційні технології. Я розумію дослідницьку аргументацію, адже ці самі «засоби» і є концентром педагогічного впливу на підготовку майбутніх вихователів. Якби була можливість декілька слів про це сказати на початку параграфу – то лише б посилювало авторську думку.

5. Графічне відображення авторської моделі слід доопрацювати в контексті посилення логіки кореляційних зв'язків між блоками.

6. У тексті дисертаційної роботи трапляються окремі орфографічні та пунктуаційні помилки, невдале технічне оформлення табличного матеріалу. Разом із тим, це не порушує сприйняття тексту.

Зазначені зауваження та побажання носять рекомендаційний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Зважаючи актуальність дослідженої проблеми, наукову новизну положень дисертаційної роботи, обґрунтованість,

достовірність, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, можна вважати, що дисертація Наталії Миколаївни Гуданич має завершений, цілісний, авторський характер і відповідає чинним вимогам МОН України, отже може бути подана до розгляду і захисту в спеціалізовану вчену раду за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент, кандидат педагогічних наук, доцент І. К. Мардарова:

Актуальність проблеми, науково-педагогічному осмисленню якої присвячене дослідження Гуданич Наталії Миколаївни, є незаперечною оскільки сучасний етап розвитку системи освіти в Україні характеризується глибокими трансформаціями, орієнтованими на її цифровізацію, інтеграцію до європейського освітнього простору та впровадження компетентнісного підходу. У цьому контексті особливої значущості набуває підготовка конкурентоспроможного, ініціативного, креативного, інноваційно орієнтованого фахівця, здатного ефективно діяти в умовах цифрового освітнього середовища.

Намагаючись досягти цієї мети, дисертантка пропонує, на наш погляд, логічно продуману структуру роботи, що містить анотацію (двома мовами), перелік умовних скорочень, вступ, 2 розділи, у яких відображена стратегія наукового пошуку, що дозволяє простежити глибину і змістовність розв'язання поставлених завдань, аналіз дослідницько-експериментальних даних, висновки, список використаних джерел і змістовні додатки. Структура роботи є обґрунтованою, а її складові тісно взаємопов'язані та демонструють важливі моменти проведеного дослідження. Зміст дисертації відрізняється зрозумілим стилем викладу матеріалу, який підтверджений цитатами з авторитетних джерел, що відображають сучасний погляд вітчизняних та зарубіжних науковців на досліджувальну проблему розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Привертас увагу проведений аналіз термінологічного поля дослідження. Йдеться про наукове обґрунтування змісту феномену «пізнавальна ініціативність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти»; уточнення змісту понять «ініціативність», «пізнавальна ініціативність», «інформаційно-комунікаційні технології», «цифрове освітнє середовище».

Реалізація авторського наукового пошуку обраної проблеми відображена в науковій новизні дослідження. У цілому заслуговує на схвалення ціла низка результатів дослідження.

У дослідженні зроблено вперше спробу обґрунтувати оптимальні педагогічні умови розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Дослідження й уточнення дисертанткою сутності феномену «пізнавальна ініціативність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти» дозволило виокремити структурні компоненти, критерії й показники сформованості досліджувального явища. Заслуговує уваги й розроблена модель розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій, її взаємопов'язані блоки

(цільовий блок, структурно-процесуальний блок, змістовно-методичний блок, результативний блок).

Подана дисертаційна робота свідчить про наукову зрілість дисертантки, її вміння бачити актуальні проблеми фахової підготовки майбутніх вихователів, готовність розв'язувати їх на достатньому науковому рівні. В цілому дисертаційна робота Гуданич Наталії Миколаївни за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням.

Водночас, вважаємо доцільним висловити певні зауваження та пропозиції:

1. Проводячи досить глибокий та послідовний описовий історичний аналіз трактування понять: «ініціативність», «пізнавальна ініціативність», «пізнавальна ініціативність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти», авторка роботи не представляє результати у вигляді повних сконцентрованих узагальнень, наприклад табличних. Це дало б змогу представити результати наукових розвідок у порівняльному їх трактуванні (зокрема, матеріали першого розділу, п. 1.1. «Пізнавальна ініціативність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти її сутність, особливості, структура»). На нашу думку, потребує уточнення поняття «розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти».

2. У першому розділі дисертаційної роботи авторка дуже ретельно проаналізувала основні вектори й особливості розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти як об'єкта наукових досліджень, на нашу думку, авторці варто було б ширше використати зарубіжний досвід з досліджуваної проблеми, що дозволило б дисертантці в процесі розробки експериментальної методики врахувати провідні тенденції розв'язання зазначеної проблеми в інших країнах.

3. Об'ємні статистичні таблиці кількісного та якісного аналізу отриманих експериментальних даних (U – критерій Манна-Уїтні, критерій узгодженості Пірсона (χ^2), застосовані для верифікації отриманих результатів дослідження, у тексті дисертації перевантажують логіку і вносять надмірну складність у виклад, на нашу думку, доречно винести їх у додатки, залишивши у тексті лише узагальнені результати.

4. Заслуговує позитивної оцінки авторська модель розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій, проте на нашу думку дисертантці варто було б додати до неї методологічні підходи (системний, інтегративний, компетентнісний та діяльнісний), оскільки саме їх комплексне застосування сприяє всебічному розкриттю змісту, процесів і механізмів розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, що в підсумку забезпечує їхню якісну професійну підготовку.

5. Дослідниця, на наш погляд, дуже вдало розкрила діяльність студентського наукового гуртка «Розвиток ініціативності: від здобувача вищої освіти до вихователя» на базі лабораторії «Педагогічні основи професійної підготовки вихователів» кафедри дошкільної педагогіки при обґрунтуванні

методики розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій, проте план роботи гуртка, на нашу думку, доцільно перенести до додатків.

6. На нашу думку, робота була б ефективною, якщо б авторка при обґрунтуванні методики більш детально розкрила співпрацю з фахівцями-практиками, які не належать до штату закладу вищої освіти і є спеціально залученими до роботи зі студентами.

7. У тексті дисертаційної роботи зустрічаються поодинокі орфографічні, стилістичні та редакційні помилки.

Висловлені пропозиції, однак, не знижують високої теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження.

Загальний висновок. За змістом, актуальністю, науковою новизною, сукупністю отриманих результатів, достовірністю, теоретичною і практичною значущістю, повнотою висвітлення у публікаціях дисертаційна робота «Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій», подана Гуданич Наталією Миколаївною на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, є цілісним, завершеним дослідженням, що може бути рекомендованою до захисту у разовій спеціалізованій раді.

Рецензент, кандидат педагогічних наук, доцент **О. А. Кудрявцева:**

Сучасні трансформації у сфері освіти зумовлюють необхідність підготовки педагогічних кадрів, здатних діяти в умовах цифрового суспільства, що активно інтегрує інформаційно-комунікаційні технології у всі сфери життєдіяльності. Відповідно до Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки (розпорядження КМУ № 286-р від 23.02.2022), Концепції розвитку педагогічної освіти (Наказ МОН № 776 від 16.07.2018) важливим завданням є формування конкурентоспроможного фахівця, який володіє високим рівнем професійної культури, педагогічною майстерністю та інноваційним мисленням. У цьому контексті особливого значення набуває розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, що виступає основою їхньої готовності до самостійного пошуку, критичного аналізу та творчого використання інформації в освітньому процесі.

Наукова новизна та теоретичне значення результатів дослідження полягають у тому, що вперше: науково обґрунтовано педагогічні умови розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій, визначено сутність феномену «пізнавальна ініціативність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти», його структурні компоненти; схарактеризовано критерії, показники та рівні розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Уточнено сутність понять «ініціативність», «пізнавальна ініціативність», «інформаційно-комунікаційні технології», «цифрове освітнє середовище».

Результати дисертації Гуданич Наталії Миколаївни «Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій» є вагомими у контексті збагачення теорії та практики професійного розвитку педагога, передусім майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, удосконалення змісту, форм і методів розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Практичне значення результатів дослідження полягає у відборі комплексу педагогічних методів, створенні діагностичних інструментів, які можуть застосовуватися під час професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, розробці методичних рекомендацій для викладачів педагогічних ЗВО щодо розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Результати дослідження висвітлено у 34 публікаціях, з них: 11 статей у наукових фахових виданнях України (4 одноосібні); 1 розділ у колективній монографії; 1 навчальний посібник у співавторстві; 5 наукових праць, що додатково відображає наукові результати дисертації (2 одноосібні); 16 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій (6 одноосібних). У мовностилістичному оформленні дисертації враховано особливості наукового стилю мовлення, а використання ідей, тверджень, відомостей із зовнішніх джерел інформації підтверджується відповідними посиланнями.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації:

1. У вступі доцільно більш чітко та аргументовано окреслити причини, з яких розвиток пізнавальної ініціативності саме у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти набуває особливої значущості. Важливо підкреслити, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій у цьому процесі є не лише інноваційним дидактичним ресурсом, але й необхідною умовою професійної підготовки педагогів, оскільки сучасне освітнє середовище дедалі більше ґрунтується на цифрових інструментах, що забезпечують інтерактивність, доступність освітнього матеріалу, індивідуалізацію та варіативність освітніх траєкторій.
2. Авторів вдалося здійснити ґрунтовний аналіз широкого кола філософських, психолого-педагогічних і методичних праць. Водночас було б доцільно ще більш акцентувати на міждисциплінарному вимірі проблеми та показати, як результати зарубіжних досліджень співвідносяться з українським контекстом.
3. Не завжди показано, які саме теоретичні положення проаналізованих праць з проблеми розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій стали підґрунтям для власної концепції дисертантки.
4. Авторка вдало окреслила потенціал інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів. Разом

з тим перспективним виглядає подальше розгортання конкретних прикладів ІКТ-засобів, що забезпечують розвиток окремих компонентів ініціативності.

5. Проведене експериментальне дослідження відзначається продуманою структурою та поетапністю (констатувальний, формувальний, контрольний етапи). Разом із тим позитивним було б подати ще більш розгорнутий опис інструментарію вимірювання динаміки пізнавальної ініціативності.

6. Сильним боком дисертації є акцент на практичному застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку пізнавальної ініціативності. Разом із тим перспективним виглядає більш детальне зіставлення ефективності окремих груп ІКТ-інструментів (мобільні додатки, онлайн-курси, інтерактивні вправи тощо).

7. Рукопис дисертаційного дослідження містить окремі технічні, орфографічні та стилістичні недоліки.

Загальний висновок. Аналіз змісту і структури дисертації уможливив висновок, що за актуальністю порушеної проблеми, науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю результатів, достовірністю і повнотою висвітлення їх у публікаціях дисертація «Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій» є самостійним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, спрямованим на вирішення проблем педагогічної освіти. Дисертація відповідає нормативним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор – Гуданич Наталія Миколаївна може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій раді з присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Доктор педагогічних наук, професор І. Княжева: У результаті розроблення та впровадження дисертанткою комплексного навчально-методичного забезпечення, що передбачає збагачення змісту навчальних дисциплін («Інформаційно-комунікаційні технології в дошкільній освіті», «Вступ до спеціальності», «Загальна та дошкільна педагогіка/курсова робота», «Педагогіка та психологія творчості») та педагогічної практики («Навчальна практика в закладах дошкільної освіти», «Виробнича педагогічна практика у ЗДО») додатковими теоретичними і практичними матеріалами, а також завдяки активізації роботи студентського наукового гуртка «Розвиток ініціативності: від здобувача вищої освіти до вихователя», результати дослідження мають вагомое науково-практичне значення. Представлена дисертаційна робота відзначається науковою новизною, теоретичною обґрунтованістю та практичною цінністю. Вважаю, що робота повністю відповідає вимогам, встановленим до дисертаційних досліджень і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Доктор педагогічних наук, професор Т. Ю. Осипова: У процесі дослідження дисертанткою здійснено ґрунтовне теоретичне осмислення та уточнення сутності феномену «пізнавальна ініціативність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти», що дало можливість виокремити його основні структурні компоненти, визначено критерії та показники рівня розвитку досліджуваного явища. Значущим результатом роботи є розроблена й науково обґрунтована модель розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Модель відзначається цілісністю та логічною взаємодією її основних блоків: цільового, структурно-процесуального, змістовно-методичного та результативного. Я підтримую представлене дисертаційне дослідження Наталії Гуданич та вважаю, що воно повністю відповідає вимогам та може бути рекомендоване до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Доктор педагогічних наук, професор Т. І. Койчева: Як гарант освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки» можу зазначити, що Наталія Гуданич як здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії в повному обсязі виконала освітню і наукову складові індивідуального плану роботи. Виконане дослідження демонструє високий рівень наукової культури дисертантки, її здатність систематизувати та узагальнювати теоретичні й практичні напрацювання, здійснювати порівняльно-педагогічний аналіз, виокремлювати сутнісні аспекти проблеми, обґрунтовувати ефективні шляхи її розв'язання та визначати перспективи подальшого розвитку обраного напрямку дослідження. Представлена дисертаційна робота відповідає усім вимогам, що висуваються до наукових праць такого рівня, та може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Учений секретар наукового семінару, кандидат педагогічних наук, доцент О. А. Галіцян представила відомості щодо апробації основних положень дисертації, повноти опублікованих наукових результатів Н. М. Гуданич та проєкт рішення висновку.

**Відомості про повноту надрукованих
наукових результатів автора
Монографія, навчальний посібник**

1. Гуданич, Н. М. (2023). Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Листопад, О. А., Постоян, Т. Г., Кудрявцева, О. А., Мардарова, І. К., Листопад, Н. Л., & Савченкова, М. В., *Теорія і практика підготовки майбутніх педагогів до інновацій в професійній діяльності: колективна монографія* (с. 194-235). Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович.

2. Листопад, О. А., Мардарова, І. К., & Гуданич, Н. М. (2025). *Інформаційно-комунікаційні технології в дошкільній освіті: навчальний посібник для студентів зі спеціальності А2 Дошкільна освіта (0112 Training for preschool teachers)*. Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович.

Публікації у наукових фахових виданнях України

3. Листопад, О. А., Мардарова, І. К., & Гуданич, Н. М. (2022). Педагогічний супровід професійного становлення майбутніх вихователів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*, 3(50, ч. 1), 31–42.
<https://doi.org/10.31376/2410-0897-2022-3-50-31-42>
4. Листопад, О. А., Мардарова, І. К., & Гуданич, Н. М. (2023). Використання wiki-технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*, 1(51), 55–65.
<https://doi.org/10.31376/2410-0897-2023-1-51-55-65>
5. Листопад, О. А., Мардарова, І. К., & Гуданич, Н. М. (2023). Розвиток проєктної культури майбутніх педагогів в освітньому середовищі закладу вищої освіти. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*, 3, 485–497.
<https://doi.org/10.31494/2412-9208-2023-1-3-485-497>
6. Листопад, О. А., Мардарова, І. К., & Гуданич, Н. М. (2023). Самоменеджмент освітньої діяльності студентів як складова професійного розвитку засобами дистанційного супроводу. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*, 3(53), 40–51.
<https://doi.org/10.31376/2410-0897-2023-3-53-40-51>
7. Листопад, О. А., Мардарова, І. К., & Гуданич, Н. М. (2023). Підготовка студентів до валеолого-педагогічної діяльності в умовах ЗДО: теоретичний і практичний аспекти. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки*, 64, 121–133.
[https://doi.org/10.31909/26168812.2023-\(64\)-13](https://doi.org/10.31909/26168812.2023-(64)-13)
8. Гуданич, Н. М. (2024). Модель розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*, 1(54), 127–138.
<https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-1-54-127-138>
9. Гуданич, Н. М. (2024). Обґрунтування педагогічних умов розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: Збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки*, 66, 54–64.
[https://doi.org/10.31909/26168812.2024-\(66\)-6](https://doi.org/10.31909/26168812.2024-(66)-6)
10. Гуданич, Н. М. (2024). Методологічні підходи в дослідженні розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Вісник*

Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки, 2(55), 79–90.

<https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-2-55-79-90>

11. Гуданич, Н. М. (2024). Інтерактивне цифрове освітнє середовище університету як засіб розвитку пізнавальної ініціативності здобувачів освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*, 3(56), 63–71.

<https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-3-56-63-71>

12. Мардарова, І., & Гуданич, Н. (2025). Використання в освітньому процесі платформи Moodle: деякі методологічні підходи. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки*. 70, 156–168.

[https://doi.org/10.31909/26168812.2025-\(70\)-20](https://doi.org/10.31909/26168812.2025-(70)-20)

13. Листопад, О. А., & Гуданич, Н. М. (2025). Студентський науковий гурток як інструмент розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*, 1 (57), 30–38.

<https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-1-57-30-38>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

14. Гуданич, Н. М. (2022). Проблематика дистанційної освіти в педагогічних дослідженнях. *Сучасні виклики і актуальні проблеми підготовки майбутніх педагогів до інновацій в професійній діяльності: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (25–26 жовтня 2022 р.)* (с. 19–21). Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович.

15. Гуданич, Н. М. (2024). Технології розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи: Збірник наукових праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Житомир, 4 квітня 2024 року)* (с. 91-93). Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка.

16. Hudanych, N. (2024). The essence of the concept of cognitive initiative of future teachers. *Інновації у проєктуванні професійного становлення фахівців в університетському просторі: Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. (Одеса, 20-22 травня 2024 року)* (с. 146-150). Одеса: Університет Ушинського.

17. Гуданич, Н. М. (2024). Фасилітативна підтримка розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти: зб. наукових праць за матеріалами I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м.Одеса, 25 жовтня 2024 р)* (с. 20-25). Івано-Франківськ : НАІР.

18. Mardarova, I., & Hudanych, N. (2024). Innovative technologies as a tool for training future teachers. *Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у закладах освіти. Збірник матеріалів*

всеукраїнської науково-методичної конференції (м. Одеса, 16 грудня 2024 р.) (с.191-194). Одеса: Університет Ушинського.

19. Mardarova, I., & Hudanych, N. (2025). Pedagogical practice as a factor in the development of students' cognitive initiative. *Eurointegration in Art, Science and Education: Experience, Development Perspectives. 2nd International scientific-practical conference (Klaipėda, 07 March 2025)* (pp. 235-237). Klaipėda: Klaipėda University.

20. Мардарова, І., & Гуданич, Н. (2025). Використання програми Scratch при запобіганні домашнього насильства дітей в родині. *Забезпечення принципу гідності дитини : протидія насильницьким методам виховання : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 квітня 2025 р.)* (с. 164–168). Одеса: ОДУВС.

21. Листопад, О. А., Мардарова, І. К. & Гуданич, Н. М. (2025). Інформаційно-цифрові технології як інструмент формування навичок самостійної освітньої діяльності здобувачів вищої освіти. *Забезпечення якості вищої освіти: матеріали VII Всеукраїнської науково-методичної конференції (09-11 квітня 2025 р.)* (с. 562–565). Одеса: ОНТУ.

22. Листопад, О., & Гуданич, Н. (2025). Фасилітативна підтримка безпечної поведінки здобувачів освіти в медіасередовищі. *Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, (10-14 лютого 2025 року)* (с.148–152). Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського».

23. Мардарова, І. К, & Гуданич, Н. М. (2025). Розвиток креативних здібностей здобувачів вищої освіти в коворкінг середовищі. *Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю.* (с. 291–296). Одеса: Університет Ушинського.

24. Гуданич, Н. М. (2025). Використання інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання в підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку науки та освіти : збірник тез доповідей III міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Полтава, 24-26 квітня 2025 року)* (с. 337–340). Полтава: Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

25. Мардарова, І., & Гуданич, Н. (2025). STEAM-освіта як інструмент підготовки майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку. *Актуальні аспекти розвитку STEAM-освіти в умовах євроінтеграції: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Кропивницький, 24 квітня 2025 року)* (с.131–133). Кропивницький: ДонДУВС.

26. Листопад, О. А., & Гуданич, Н. М. (2025). Цифрова компетентність у структурі професійної майстерності майбутнього педагога. *Педагогічна майстерність майбутнього вчителя: поступ, становлення, удосконалення і зростання: матеріали Міжнар. наук.-практ. форуму*

(м. Полтава, 5 червня 2025 р.) (с. 771–775). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.

27. Листопад, О., & Гуданич, Н. (2025). Цифрова трансформація освіти в країнах Європейського Союзу: тенденції та виклики. *Цифрова гуманістика: Інформаційні технології та інформаційне моделювання на сучасному етапі розвитку суспільства: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (22–23 травня 2025 року, м. Кропивницький)* (с. 248–252).

28. Мардарова, І. К., & Гуданич, Н. М. (2025). Інформаційно-комунікаційні технології як засіб формування валеологічної культури дітей дошкільного віку. *Інформаційні технології в освіті та науці: Збірник наукових праць IV міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя-Мелітополь, 20 травня 2025 р.) 14* (с.348–353). Запоріжжя: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького.

29. Гуданич, Н. (2025). Можливості розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у неформальній та інформальній дистанційній освіті. *Наука та освіта в дослідженнях молодих учених: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. для студ., аспірантів, докторантів, молод. Учених (Харків, 16 трав. 2025 р.)* (с.24–26) Харків: нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

30. Гуданич, Н. М. (2023). Пізнавальна ініціативність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Сучасний освітній процес: сутність та інноваційний потенціал : збірн. наук. статей* (с.7-11). Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович.

31. Гуданич, Н. М. (2024). Основні підходи до аналізу поняття «ініціативність» у наукових дослідженнях. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: реалії, нові ідеї та перспективи: збірн. наук. статей* (с. 8-12). Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович.

32. Мардарова, І. К., & Гуданич, Н. М. (2025). Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх педагогів: розвідувальний експеримент. *Ідеї. Практики. Перспективи сучасної освіти: наук.-метод. альм 2* (33–42). Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова.

33. Листопад, О. А., & Гуданич Н. М. (2025). Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до інноваційної діяльності. *Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти: збірник наукових праць* (с. 431–435). Хмельницький: ХГПА.

34. Мардарова, І. К., & Гуданич, Н. М. (2025). Moodle та Icesaw як інструменти науково-дослідної роботи здобувачів освіти в університетському середовищі. *Традиційні та інноваційні підходи розвитку сучасної освіти в Україні: збірник наукових праць* (с. 145-148). Одеса: КЗ «ОПФК».

ВИСНОВОК

1. Уважати, що дисертація Наталії Гуданич з теми «Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій», представлена на здобуття

наукового ступеня доктора філософії, є завершеним самостійним дослідженням з актуальної проблеми, відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

1.1 Уважати, що дисертаційне дослідження містить наукову новизну: уперше науково обґрунтовано педагогічні умови розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій (позитивна мотивація майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на прояв вольової активності у процесі пізнання; педагогічний супровід індивідуальної траєкторії розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; організація цифрового освітнього середовища у забезпеченні якості професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти), визначено сутність феномену «пізнавальна ініціативність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти», його структурні компоненти (когнітивний, мотиваційний, вольовий, діяльнісний, рефлексивний); схарактеризовано критерії (змістовно-фаховий, професійно-орієнтаційний, поведінково-регулятивний, інструментально-практичний, оцінно-аналітичний), показники (володіння інформацією про професійну діяльність, її компоненти та способи її здійснення; знання засобів оптимізації пізнавальної активності за рахунок невикористаних раніше резервів креативного потенціалу; наявність настанови до професійної діяльності, бажання та готовність діяти в ситуаціях невизначеності; готовність проявляти ініціативу в освітній діяльності спрямованій на підвищення професійної компетентності; наявність вольових зусиль, здатності до пошукової активності спрямованої на самостійність у професійній діяльності; здатність до самодисципліни та самоорганізації пізнавальної діяльності; уміння постановки та формулювання проблеми, здатності до креативного її вирішення та визначення найбільш ефективних засобів розв'язання професійних завдань в залежності від конкретних умов; уміння використовувати методи інформаційного пошуку з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; здатність застосовувати особистісний досвід у нових обставинах, що сприяє творчому підходу до розв'язання професійних завдань; оцінка якості виконуваної навчально-пізнавальної діяльності у вигляді аналізу та самоаналізу, здатність до переосмислення набутих професійних знань і умінь із метою їх удосконалення) та рівні розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (самостійно-продуктивний; активно-компенсаторний; зацікавлено-репродуктивний; залежно-адаптивний). Розроблено модель розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій (мета, структура пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, педагогічні умови, етапи, форми і методи роботи та результат). Уточнено сутність понять «ініціативність», «пізнавальна ініціативність», «інформаційно-комунікаційні технології», «цифрове освітнє

середовище». Подальшого розвитку набули теорія і методика професійного становлення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

1.2. Уважати, що дисертаційне дослідження має практичну значущість, що полягає в розробленні методики діагностики розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, методики розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій (професійно-особистісний, професійно-діяльнісний, професійно-методичний етапи), організації діяльності студентського наукового гуртка «Розвиток ініціативності: від здобувача вищої освіти до вихователя», збагаченні змісту навчальних дисциплін («Інформаційно-комунікаційні технології в дошкільній освіті»; «Вступ до спеціальності»; «Загальна та дошкільна педагогіка/курсова робота», «Педагогіка та психологія творчості») і педагогічної практики («Навчальна практика в закладах дошкільної освіти» та «Виробнича педагогічна практика у ЗДО») додатковими теоретичними і практичними матеріалами спрямованими на розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Результати дослідження можуть бути використані в процесі фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, зокрема під час розроблення та удосконалення навчально-методичного забезпечення (навчальних посібників, методичних рекомендацій, робочих навчальних програм, силабусів) для здобувачів вищої освіти спеціальності Дошкільна освіта та застосовані при виконанні курсових, кваліфікаційних (магістерських) робіт, підготовці наукових доповідей, статей, а також у системі неперервної післядипломної освіти фахівців дошкільної галузі з метою підвищення їхньої професійної компетентності та розвитку пізнавальної ініціативності.

2. Затвердити висновок засідання наукового (фахового) семінару Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» про дисертацію Наталії Гуданич з теми «Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій», що представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

2.1. Дисертаційна робота виконана відповідно до наукової теми кафедри педагогіки «Проектування професійного становлення майбутніх фахівців в умовах університетської освіти» (№ 0120U002014), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

2.2. Основні положення та результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (акт впровадження №988/04 від 09.06.2025 р.), Криворізького державного педагогічного університету (акт впровадження №08-167/3 від 18.02.2025 р.) та Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (акт впровадження № 01-12/01/634 від 18.11.2024 р.).

2.3. **Основні результати дослідження** висвітлено у 34 публікаціях автора, із них: 11 – у фахових виданнях категорії Б з педагогіки (4 одноосібні), 1 колективна монографія, 1 навчальний посібник у співавторстві, 16 – апробаційного характеру (6 одноосібних), 5 додатково відображають результати (2 одноосібні).

3. **Ухвалили:** з урахуванням виправлення висловлених зауважень, рекомендувати дисертаційну роботу Наталії Миколаївни Гуданич з теми «Розвиток пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій» до попереднього розгляду і захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Результати голосування:

присутні – 17,

«за» – 17,

«проти» – немає.

Висновок прийнято одностайно.

Голова

наукового (фахового) семінару,
доктор педагогічних наук,
професор

Тетяна КОЙЧЕВА

Учений секретар

наукового (фахового) семінару,
кандидат педагогічних наук,
доцент

Ольга ГАЛИЦЬКА